

RUIMTELIJK-ECONOMISCHE GEBIEDSVISIE

VOOR EEN ENERGIELANDSCHAP IN HET GEBIED RILLAND-OOST

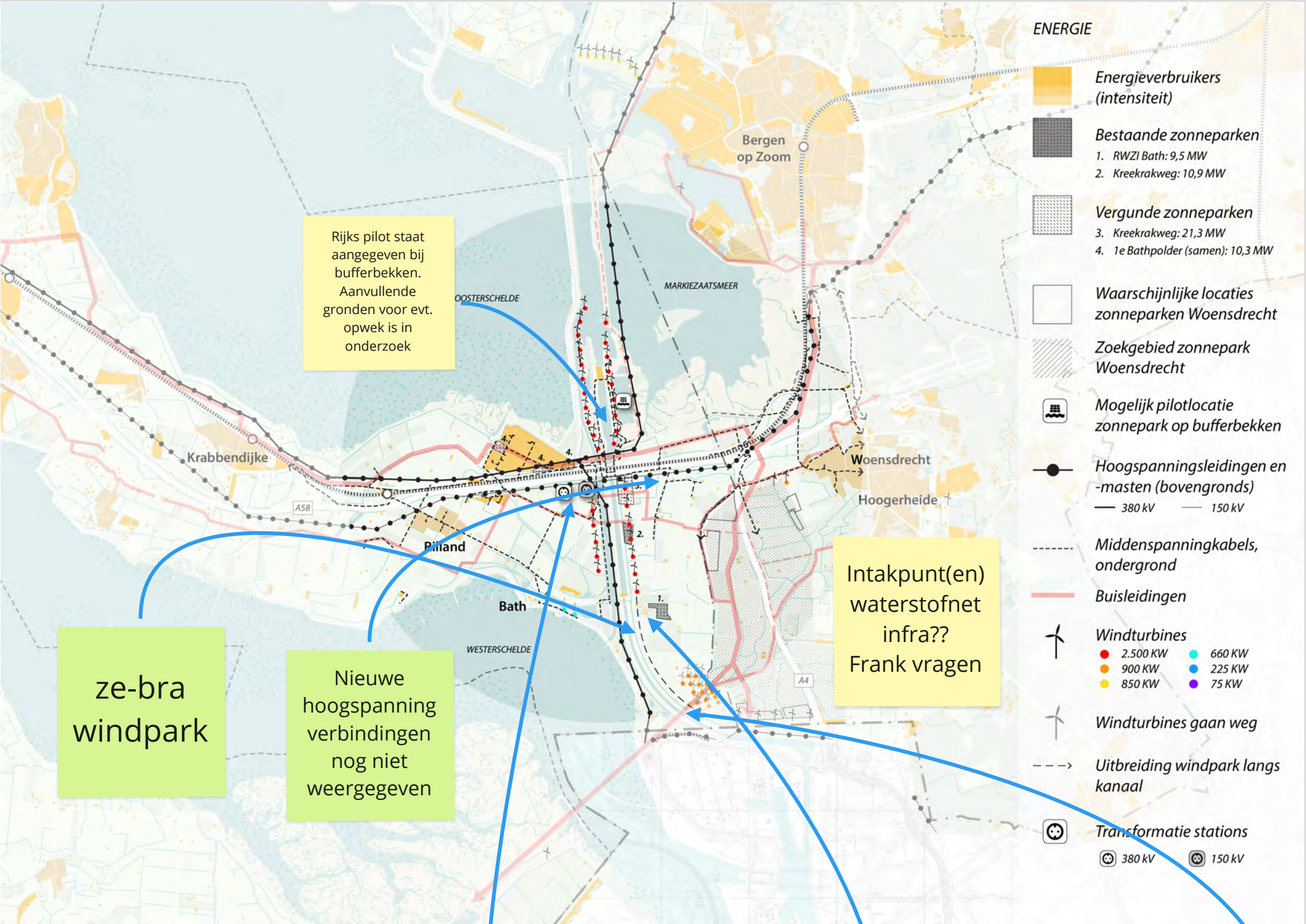
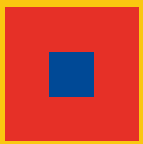
VERSLAG 1E THEMABIJEENKOMST: 22 APRIL 2021

11 MEI 2021

THEMAGROEP ENERGIE		
DEELNEMERSLIJST:		
Gespreksleider:	Hage de Vries	Econnetic
Miro ondersteuning:	Martijn Vermunt	Gem. Reimerswaal
Deelnemers:	1 Adriaan Rijk	OVR Reimerswaal en namens argrarier Meijer Oosthof
	2 Alwin Winkel	Rijksvastgoedbedrijf
	3 Arnoud Hoek	ZonXP
	4 Bob Roessink	Rijkswaterstaat
	5 Davy de Bruin	Dow Benelux
	6 Dre van Dongen	Agrarisch bedrijf en medeontwikkelaar wind en zon
	7 Frank Seitzinger	Gasunie
	8 Han Hopmans	Maatschap Hopmans agrarier en exploitant energie
	9 Johanna Breuning	Tennet
	10 Jort Verhoeven	Antea
	11 Koen Smidt	Waterschap Brabantse Delta
	12 Louis Engelbert	Provincie Zeeland
	13 Maarten Haentjens Dekker	Werkgroep Bath
	14 Marian Goense	Goense Kuijper
	15 Martijn Hamelink	Enduris
	16 Rogier Polderman	Zeeuwind
	17 Wim van Gorsel	Werkgroep Rilland
<i>Afmeldingen:</i>	<i>Raymon Berger</i>	<i>Eneco</i>
ACTIES		
Themakaart aanvullen:	+ intakpunt(en) waterstofnet infra (Frank Seitzinger vragen voor locatie als nodig)	
	+ aanvullende zoekgebieden voor rijkspiloot bij bufferbekken (Spuikanaal, Landtong)	
	+ Ze-bra windpark locaties precies aangeven	
	+ welke bestaande netaansluitingen er zijn en bijbehorende capaciteiten	
	+ naamgeving van buisleidingen veranderen in 'bestaande ondergrondse leidingstraten'	
	+ RWZI Bath aangeven	
	+ nieuwe hoogspanning verbindingen/gepland werkzaamheden	

KANSEN & BEDREIGINGEN	
Kansen	1 Reimerswaalse/Zeeuwse energie voor Reimerswaalse/Zeeuwse bedrijven
	2 Opbrengsten ook ten goede laten komen voor gebied en verdere ontwikkeling woongemeenschappen
	3 Eigenaarschap burgers
	4 Zichtbaar maken waar de stroom naar toe gaat
	5 Zoeken naar subsidies voor meervoudig ruimtegebruik
	6 Dubbel grond cq watergebruik
	7 Versterking transportmodaliteiten als er energielandschap komt (vraag aanbod afstemmen)
	8 Koppeling zon en wind, cable pooling (maar wel tools voor nodig)
	9 Concentreren van opwek (sommige gebieden zoveel mogelijk benutten voor het opwekken van energie en andere gebieden versterken)
	10 Getijde energie op Westerschelde
	11 Hoeveel willen we eigenlijk opwekken?
	12 Groen gas productie (uit biogas, van RWZI) en invoeren op lokale aardgasnetwerk
	13 Aquathermie (ontrekken warmte uit afvalwater voor oppompen richting gebouwen)
	14 Waterstofproductie op/nabij RWZI ivm zuurstof behoefte beluchting
	15 Distributie van waterstof (H2) naar tankstations t.b.v. de mobiliteitsector
	16 Landbouw en zonopwek combineren (bijv. Bescherming fruitteelt (hagel, hitte) i.c.m. opwek)
	17 Onderzoek strokenteelt
	18 Koppeling met opgaven als mobiliteit en warmte
	19 Dijken bekleden met zonnepanelen
Bedreigingen	1 Opgeweekte energie niet voor het gebied zelf benut - hier de lasten en elders in de gemeente de lusten
	2 Zoveel ambities (in gebied en ook ten westen van Woensdrecht) dat zonder slimme oplossingen (cable pooling o.a.) fors verzaamd en geïnvesteerd moet worden
	3 Zonneenergie concurreert met vruchtbare landbouwgrond die toegang hebben tot zoet water
	4 Levensduur van windpark of zonpark kan verschillend zijn - gevolgen voor cable pooling
	5 Risico op termijn wanneer alles heel geconcentreerd wordt in één gebied
	6 Bedreiging van buitengebied en het landschap waarop en waarin wij als landbouw actief zijn
INNOVATIES/REFERENTIES	
	1 <i>peak shaving</i>
	2 <i>Brak/zout bestendige Zon op Water PV</i>
	3 <i>opslag en omzetting bijv. Naar H2 // opslag van energie (accu batterij en waterstof, ijsaccu)</i>
	4 <i>agri-PV // innovatie landbouw, eco agri met combi zonnepark</i>
	5 <i>Cable pooling/MLOEA</i>
	6 <i>getijdeenergie & Tocardo</i>
	7 <i>Carbon farming</i>
	8 <i>groen gas productie</i>
	9 <i>getijdeenergie</i>
	10 <i>aquathermie</i>

Speelt al in het gebied

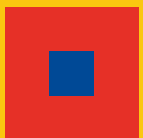
- Initiatiefnemers en grondeigenaren Kreekrakpolder willen meer duurzame energie (zonneparken) projecten (polders oostelijk van Schelde-Rijn verbinding).
- Rijksdiensten onderzoeken samen met gemeente de mogelijkheden voor een drijvend zonnepark op het Bufferbekken.
- Rijkswaterstaat/RVB onderzoeken of op andere rijksgronden zoals Spuikanaal en Landtong een logische plaats is voor hernieuwbare energie (zon)..
- Initiatief Meijer in Eerste Bathpolder voor opslag zoet water (bekken) in combinatie met zonnepark (gebied onder transformatie stations naast buurtschap Zuidhof).
- Er wordt gewerkt aan capaciteit op de transformatie stations. Op 380kV (Tennet) en 150kV (Enduris). Mogelijk kan redundantie opwekkant kan in de nabije toekomst worden losgelaten.

Is wat we nu verbeelden op de kaart een goed overzicht van de huidige situatie?

Wellicht toevoegen welke bestaande netaansluitingen er zijn en de bijbehorende capaciteiten

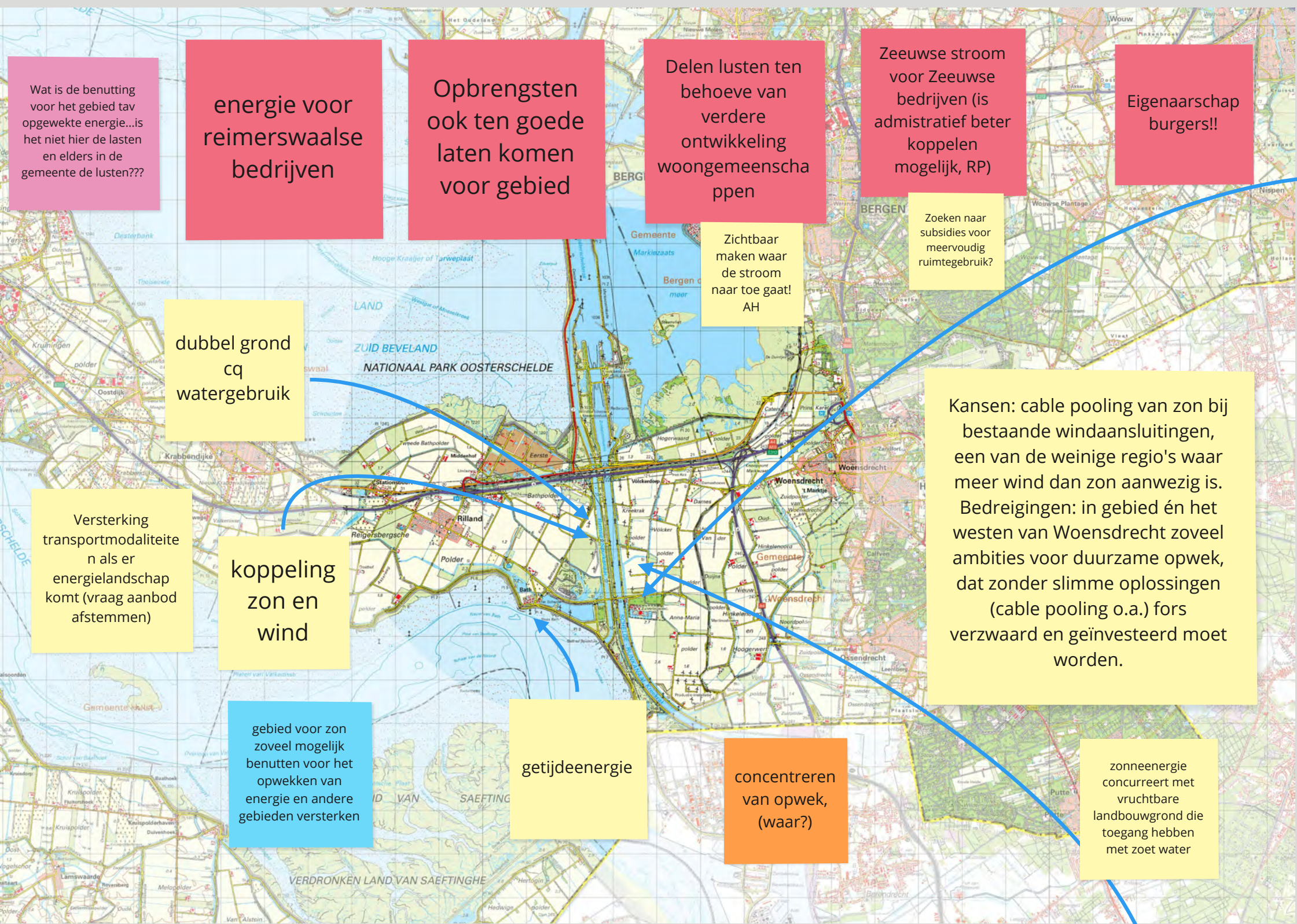
Riool Water Zuiverings Installatie Bath met daarop o.a. Zonneweide Zeeuwind

Bestaande ondergrondse leidingstraten

2 - Kansen en bedreigingen | Energie

20 min

Kansen (realistisch)

- 1.) Vernetten groen gas RWZI 2.) waterstofproductie (bv. power to gas) en zuurstof RWZI beluchting
- Bescherming fruitteelt (hagel, hitte) i.c.m. opwek!!
- Onderzoek voor strokenteelt!
- dijken kunnen bekleed worden met zonnepanelen
- Landbouw en zonopwek combineren!
- waterstof

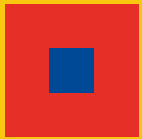
Bedreigingen

- Goede landbouwgrond gaat verloren, zowel in gemeente Reimerswaal als net over de grens in gemeente Woensdrecht
- Kansen voor onze duurzame energieopgave bedreiging van ons buitengebied en het landschap waarop en waarin wij als landbouw actief zijn

Mogelijke onderwerpen

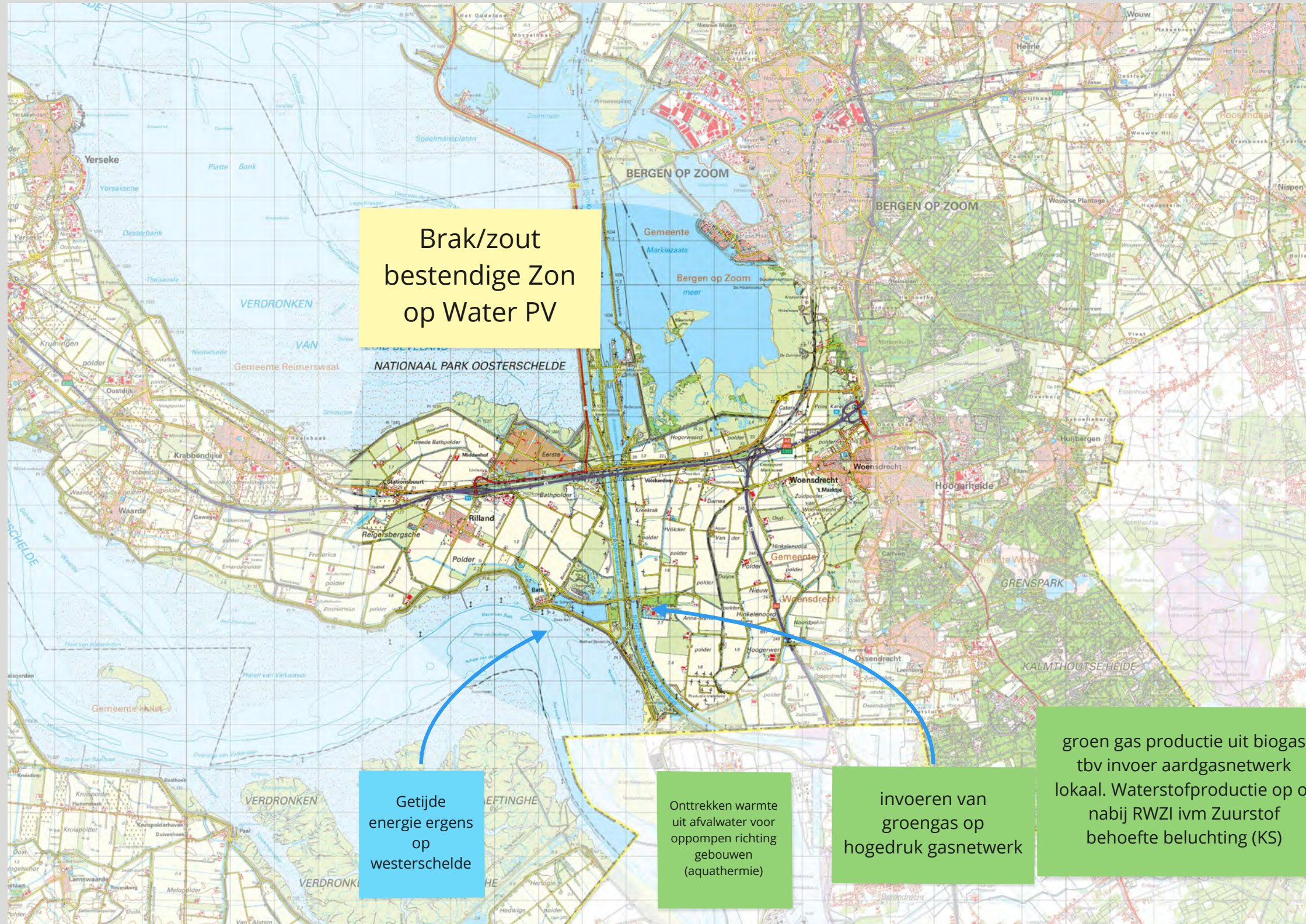
- Cable-pooling
- Zon op water spuibekkend
- Biogas door zuiveringsslib
- Locaties gebruik en opwek koppelen
- Lokaal energie netwerk
- Zou de kabel bij 'poolen' gedeeld kunnen worden met andere partijen
- Kans cablepooling maar wel tools voor nodig
- cable pooling, levensduur van windpark of zonpark kan verschillend zijn
- Reststroken inzetten
- Zonnevelden in landschap
- Energie uit getijden
- Opslag in brak water
- Grote monofunctionele zonnevelden
- Zit er op termijn ook geen risico aan wanneer alles heel erg geconcentreerd wordt in een bepaald gebied??
- Zoeken naar subsidies voor meervoudig ruimtegebruik?
- Hoeveel willen we eigenlijk opwekken?

Toekomstdroom (wens)

4 - Innovaties | Energie

20 min

Welke innovaties spelen in het thema Energie?

Opwek?

- Cable pooling/MLOEA is ook nog innovatief
- Koppeling met opgaven als mobiliteit en warmte; opslag & omzetting.
- innovatie landbouw, eco agri met combi zonnepark
- getijdeenergie & Tocardo

agri-PV

Peak shaving bij de opwek van zonne energie. peak shaving is echt een interessante ontwikkeling. Aftoppen op 70% geeft 3-4% energieverlies, dat is relatief eenvoudig op te slaan of past tegen (flex) vergoeding zelfs prima in de business case.

innovatie landbouw, eco agri met combi zonnepark

Opslag?

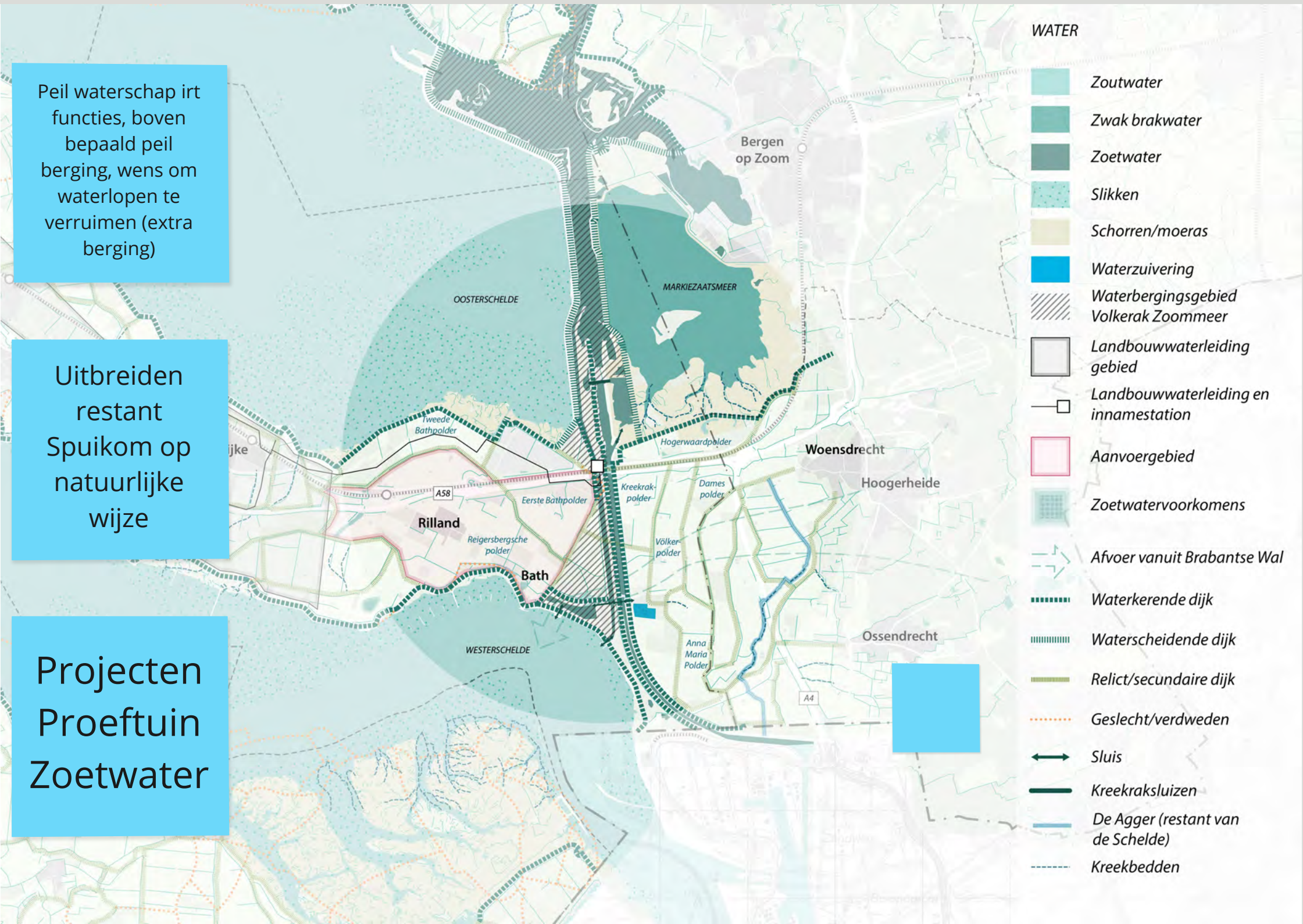
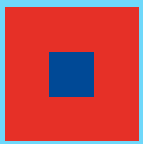
- opslag van energie (accu batterij en waterstof, ijsaccu)
- Carbon farming in de landbouw stimuleren
- Koppeling met opgaven als mobiliteit en warmte; opslag & omzetting.

Waterstof?

- waterstof backbone vanaf 2026!! (FS) Waar leiding komt is nog onduidelijk
- Omzetten naar H2
- Distributie van H2 naar tankstations t.b.v. de Mobiliteitsector
- Opslag tijdens piekmomenten in de productie in de vorm van H2
- overschot aan elektriciteit omzetten naar waterstof via elektrolyzers (FS)
- Opslag tijdens piekmomenten in de productie in de vorm van H2

THEMAGROEP WATER		
DEELNEMERSLIJST:		
Gespreksleider:	Maarten de Witte	KuiperCompagnons
Miro ondersteuning:	Ben Sandee	Gem. Reimerswaal
Deelnemers:	1 Andre Zwijnenburg	Inwoner centraal in het oostelijk gebied
	2 Cor van Dijk	Wergroep Rilland
	3 Dirk Minnema	Provincie Zeeland
	4 Gaston Michielsens	Agrarier in het gebied en eigenaar water
	5 Gijs van Dongen	Agrarier in het gebied
	6 Jacco van Iwaarden	Waterschap Scheldestromen
	7 Peter Driesprong	Rijkswaterstaat
	8 Tamara Koeman	ZonXP
Afmeldingen:	<i>Ilse vd Venne</i>	<i>Gemeente Reimerswaal</i>
	<i>Laura Meijers</i>	<i>Gemeente Reimerswaal</i>
ACTIES		
Themakaart aanvullen:	+ spuikommen	
	+ waterstand (verdroging/verzilting)	
	+ waterpeilen in gebied (irt functies)	
	+ Zandruggen in kaart brengen (Rillandrug)	
	+ water opgaven vanuit waterschap (water klimaatbestendig maken, voldoen aan normen voor WB21, passende peilen bij functies GGOR, waterkwaliteit KRW doelstellingen)	
	+ aanvullende info van Project Proeftuin Zoetwater	
Opzoeken:	- Hoe zit het in het gebied met aardwarmte	

KANSEN & BEDREIGINGEN		
Kansen	1	Uitbreiden restant Spuikom op natuurlijke wijze
	2	Zandruggen als wateropslag
	3	Vanuit waterpeil kijken: boven bepaald peil berging, wens om waterlopen te verruimen (extra berging)
	4	Opslag van zoet water in spaarbekkens met natuurlijke uitstraling
	5	Waterschap bereid om zoetwater gebruik door landbouw te faciliteren als het door derden wordt gefinancierd
	6	Zoetwater van Brabant opslaan en gebruiken elders op een ander moment (ipv dat het via de spuikom naar buiten de Waterschelde op gaat) (met wind weer omhoog/terug naar de Wal pompen en later terug laten lopen door een waterkrachtcentrale)
	7	Blauwe energie (energie maken uit zout/zoet water)
	8	Zon op dijken
	9	Combinatie zon en wateropslag (ook vanuit KRW doelstelling - ontwikkeling waterberging)
	10	Toenemende efficiëntie van windmolens/ zonnecellen
	11	RWZI effluent gebruiken als grijswater (bijv. industriewater)
	12	Waterstof
	13	Gebied nog optrekbaar maken voor vis uit de Westerschelde
Bedreidingen	1	Verdroging/verzilting
	2	Gewenste afstand tussen zonnepanelen en bebouwing (huidige bewoners/bedrijven)
	3	Drijvende zonnepanelen een bedreiging voor flora onder water en fauna, en ook voor halen van KRW richtlijnen (niet vol leggen)
	4	Balans verliezen tussen thema's
	5	Zeespiegelrijzing (bijv. Afvoer via spuikom Bath)
	6	Concurrentie met recreatie
INNOVATIES/REFERENTIES		
	1	<i>energie maken uit zout/zoet water a la Afsluitdijk (Redstack BV)</i>
	2	<i>algen telen voor biobrandstof</i>
	3	<i>aqua batterijen, opslag in zout water</i>
	4	<i>Visteelt als landbouwmethode</i>
	5	<i>EQA river (stuwen Brugweg)</i>
	6	<i>initiatieven van boeren zoals peilgestuurde drainage etc. (opslag op perceelsniveau)</i>
	7	<i>aardwarmte</i>

Peil waterschap irt functies, boven bepaald peil berging, wens om waterlopen te verruimen (extra berging)

Uitbreiden restant Spuikom op natuurlijke wijze

Projecten Proeftuin Zoetwater

Speelt al in het gebied

- Waterschappen werken aan optimalisatie waterhuishouding in het oostelijk deelgebied. Oplossingen (afvoer, ecologie, waterberging) voor waterproblemen Woensdrecht liggen in dit gebied.
- Er loopt een zoetwaterleiding van Evides door het gebied verder westwaarts die de landbouw kan voorzien van zoet water in droge perioden. De behoefte aan zoet water neemt toe.
- In het verleden zijn studies uitgevoerd naar de toepasbaarheid van (overtollig) zoet water uit de Wal. Dit watert nu af op de Westerschelde via de Spuikom.
- Een deel van het gebied (Paviljoenpolder) is aangewezen als Waterbergingsgebied Volkerak Zoommeer
- De Reigersbergsche polder, ca 1100 ha, kan nu beregend worden met water uit het Spuikanaal. Er is een verkenning gestart naar een mogelijke uitbreiding van dit gebied richting het westen van Reimerswaal.

Is wat we nu verbeelden op de kaart een goed overzicht van de huidige situatie?

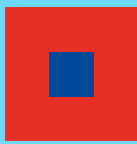
Waterbergingsopties mogelijk te combineren met opwekking duurz energie

Opslag van zoet water in spaarbekkens met natuurlijke uitstraling

Het waterschap probeert ook het gebruik van zoetwater voor de landbouw te faciliteren waar dat mogelijk is. Het is geen verantwoordelijkheid van het waterschap maar als het door derden wordt gefinancierd wil het waterschap faciliteren. (vb. Reigersbergsche polder)

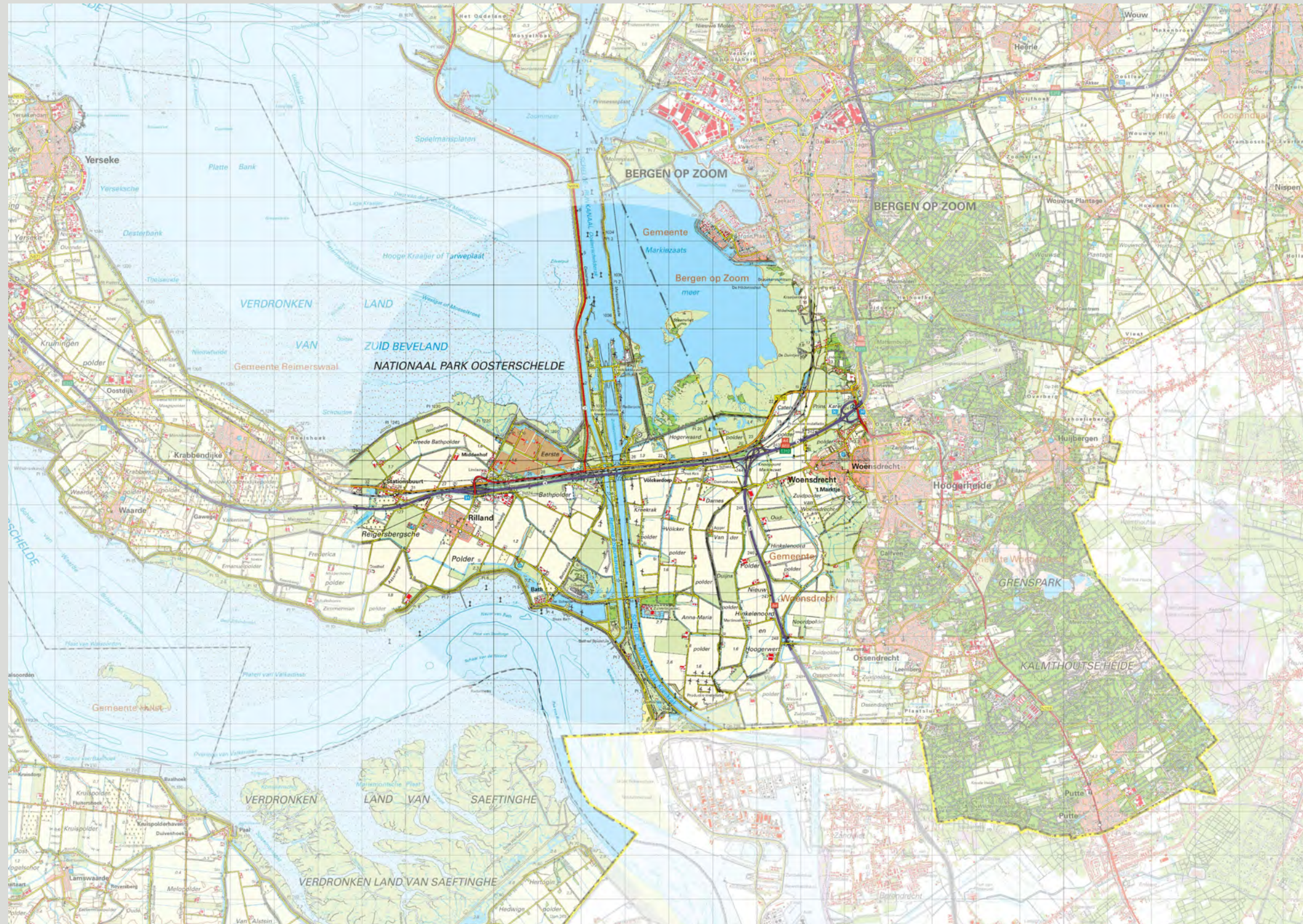
Er gaat heel veel Brabant zoetwater bij de spuikom naar buiten de Westerschelde op. Iedereen weet dat dit zonde is maar hoe sla je het op en gebruik je het elders en op een ander moment. Kans?

Als waterschap Scheldestromen hebben wij diverse opgaven in het gebied, deze zijn niet vrijblijvend, zo moeten wij het water in ons beheersgebied klimaatbestendig maken en dus laten voldoen aan de normen voor WB21. Ook moeten we zorgen voor passende peilen bij de functies van de aanliggende percelen GGOR. En tevens hebben wij een opgave voor wat betreft de waterkwaliteit wij moeten op termijn voldoen aan de KRW doelstellingen.

2 - Kansen en bedreigingen | Water

20 min

Kansen (realistisch)

Blauwe energie	energie maken uit zout/zoet water ala Afsluitdijk (Redstack BV)	Zoet water terugpompen naar de Wal	Zon op dijk
Ontwikkeling waterberging uit KRW in combinatie met ontwikkeling zonnepark	Zon op water	Inderdaad de combi opslag van water en opwekking duurz energie. Functiecombinatie is wenselijk	

Bedreigingen

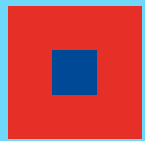
hoe zit het met de waterstand aan de westzijde van het kanaal. Verdroging?/verzilting?	Geen zonnepanelen binnen een straal van 1000 mtr. uit de bebouwing	Tevens een bedreiging voor flora onder water en fauna	Spuikanaal bedoel ik
Balans verliezen is bedreiging	zon op water: niet alles vol leggen, dan worden KRW richtlijnen niet gehaald	Bedreiging kan zijn zeespiegelrijzing, Afvoer spuiком bath met suatiesluis	Concurrerende recreatie

Mogelijke onderwerpen

Verziltling	Onderlopen	Zon op water	Zandruggen als wateropslag
Zoetwater behoefte landbouw	Kreken als wateropslag	Dekzandrug als wateropslag	

Toekomstdroom (wens)

Empty space for future vision/dreams.

4 - Innovaties | Water

20 min

Welke innovaties spelen in het thema Water?

Toenemende efficiëntie van windmolens/zonnecellen

Aqua batterijen
Opslag in zout water

RWZI effluent
--->
industriewater

waterstof
:-)

Wij willen het gebied nog optrekbaar maken voor vis uit de Westerschelde. Glasaal en driedoornige stekelbaars o.a. to in de agger

en twee de opslag op perceelsniveau. initiatieven van boeren zoals peilgestuurde drainage etc.

Hoe zit het hier met aardwarmte

Algen telen voor biobrandstof

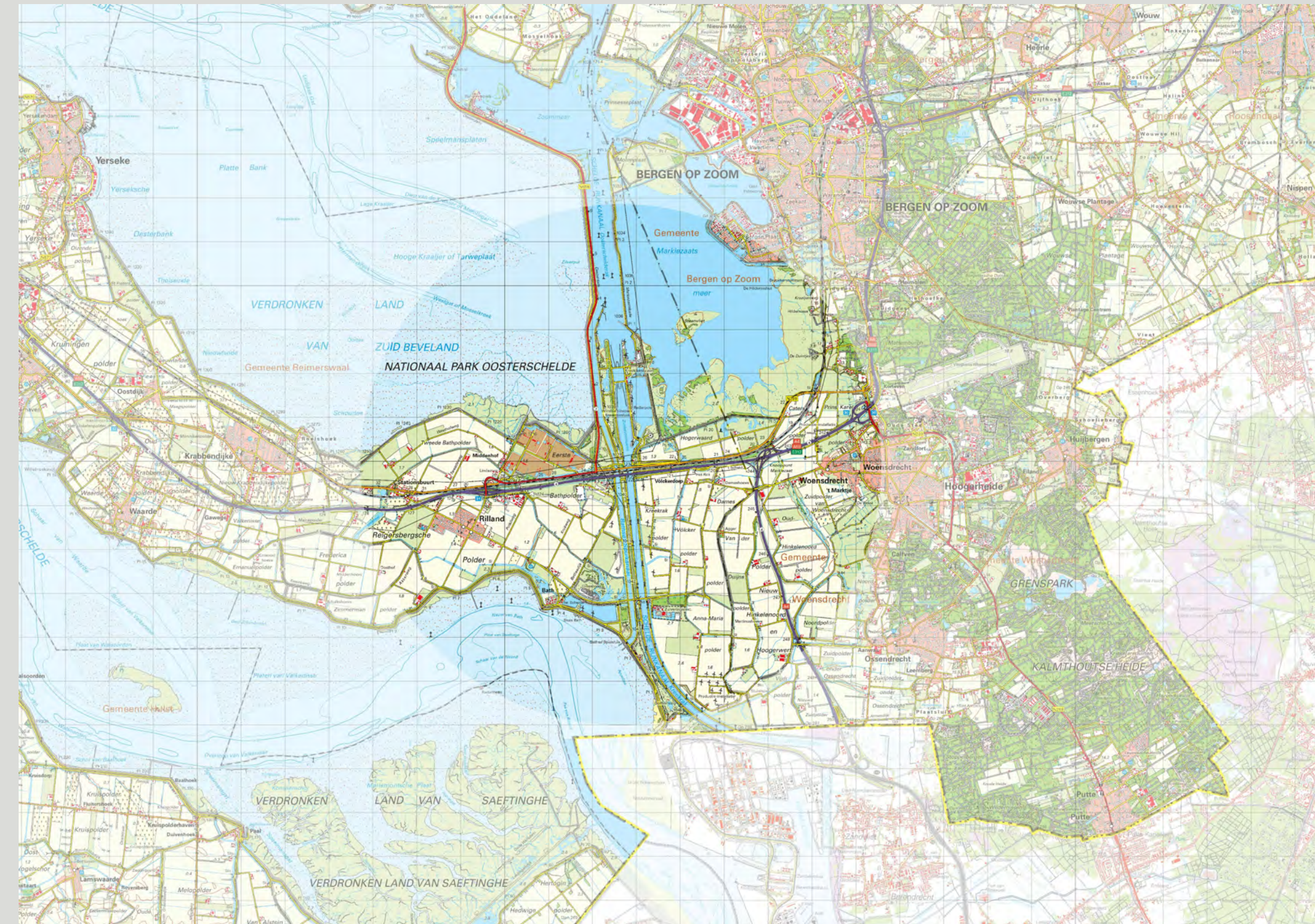
Visteelt als landbouwmethode

Ik ben zelf al eens bezig geweest met de EQA river om die neer te leggen bij de stuwen Brugweg.

De EQA river is een turbine die doormiddel van de stroming in het water energie opwekt

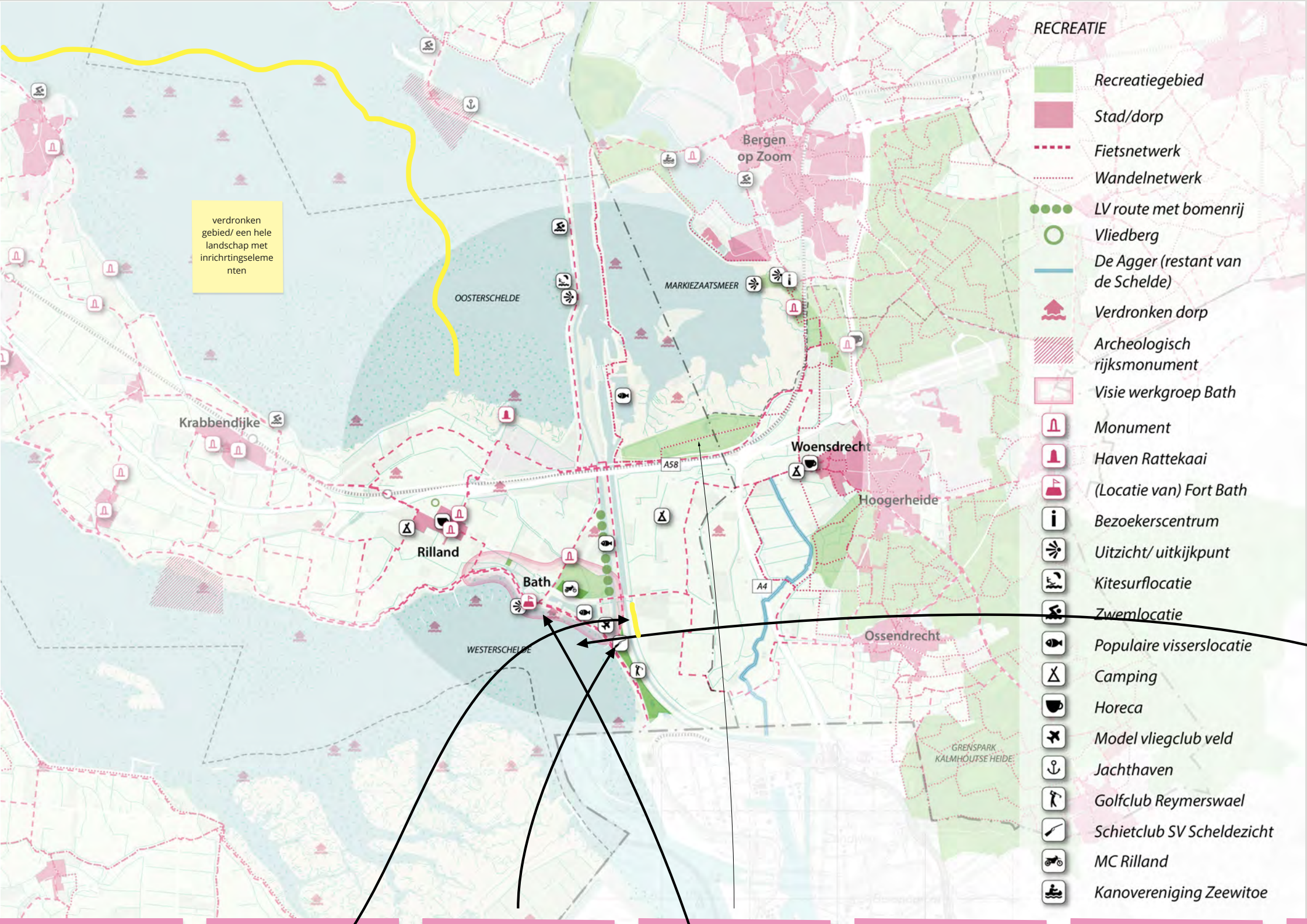
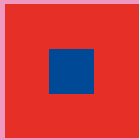
Stuwen Brugweg was in ons beheersgebied daarvoor de meest geschikte locatie omdat daar bijna altijd water overheen gaat.

Het water dat van de wal af komt met wind weer omhoog pompen en als er energie nodig is, terug laten lopen door een waterkrachtcentrale

THEMAGROEP RECREATIE		
DEELNEMERSLIJST:		
Gespreksleider:	Daniek Nijland	Bureau BUITEN
Miro ondersteuning:	Kate Unsworth	KuiperCompagnons
Deelnemers:	1 Carolein Geluk	Stichting Landschapsbeheer Zeeland
	2 Catrineke vd Dikkenberg/ David Steenberg	Gemeente Reimerswaal
	3 Hubrecht van den Durpel	Werkgroep Rilland
	4 Karel-Jan Kerckhaert	Erfgoed Zeeland
	5 Kees van Dongen	Agrarier in het gebied
	6 Nusin Higazi	Rijksvastgoedbedrijf RVB
	7 Paul Bevers	Hengelsportvereniging het Spanjool
	8 Piet Weyler	Werkgroep Bath
	9 Wietse van Alten	Sporvisfederatie Zuid West Nederland
<i>Afmeldingen:</i>	<i>Sjaak Slokkers</i>	<i>MC Rilland (Crossvereniging)</i>
ACTIES		
Themakaart aanvullen:	+ Verdronken land van Zuid Beveland	
	+ Bath linie	
	+ Rillandrug	
	+ extra vislocaties langs kanaal + sportvis locatie Westerschelde	
	+ naamgeving in legenda aanpassen > 'schietverenigingen'	
	+ Dijken met jaartal	
	+ verborgen parels (de rattekaai, zimmermankaai, paviljoen, ossendrechtsekaai, woensdrechtsekaai, Bathse haven)	
	+ spuikommen	
	+ kazerne en andere restanten van gebouwen in Bath	
	+ wandelnetwerk met bewoners (Stichting Landschapsbeheer Zeeland)	
	+ belevingspunt Rilland	

KANSEN & BEDREIGINGEN		
Kansen	1	Geschiedenis van Fort Bath meer zichtbaar maken (kazerne en andere restanten van gebouwen in Bath, Bath linie, contouren van Fort terugbrengen)
	2	Oude spuiikom in volker polder inzetten voor recreatie en natuur (fietspad, rustpunt, infopunt)
	3	Bocht van Bath berucht en bekend om haar scheepvaart vanuit Antwerpen (uitkijkpunt) - mogelijkheid voor klein kennis centrum?
	4	Gebied nog meer op de kaart zetten als regio van het verdronken cultuurlandschap (zichtbaar/beleefbaar maken door bijv. Doorkijk bordjes, promoten vanuit platform Zeeuwse ankers?)
	5	Ontwikkelen wandelnetwerk (met bewoners) - ook samenwerkingen met agrariërs opzoeken voor bijv. Boerenlandpaden
	6	Gebruik Pleistocene dekzandrug voor opslag zoetwater
	7	Interactief bezoekerscentrum over duurzame energie
	8	Café in Bath
	9	Oplaadpunt voor fiets en auto
	10	Extensieve recreatie meer vervlechten met energieopwekking ten noorden van Bathse brug en ten oosten van het kanaal. Ten zuiden van Bathse brug (westzijde kanaal) tot aan landgrens kansrijk voor recreatie en natuur.
	11	Visie Werkgroep Bath
	12	Kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie ontwikkelen
	13	Versterk en verbind huidige recreatie, verenigingen en kwaliteiten (nu: samenhang ontbreekt)
	14	Spuikanaal gebruiken om innovatieve sport te beoefenen (electrische boten etc. hoewel het nu verboden is om met een elektrische motor op de spuikanaal te varen)
	15	Wandel- en fietspaden langs het water
	16	Uitlaat van Spuikanaal wijzigen in natuurlijke overgang zoet-zout (ook kansen voor vismigratie)
	17	Diversiteit en ruimte. heden en verleden.
	18	Recreatie in combinatie met water (aanleg van een leuke zoetwater plas?)
Bedreigingen	1	Recreatie gaat vaak ten koste van landbouw
	2	Spanning tussen drijvende zonnepanelen en sportvisserij (belangrijk/bekend viswater)
	3	Wil niet overspoeld worden door recreanten (rust en privacy voor bewoners)
	4	Zorg dat inwoners aan beide kanten van het kanaal betrokken zijn
	5	Moet niet een verwachtingspatroon zijn dat er een intensief gebruikt recreatielandschap voor nieuwe gebruikers/bezoekers gaat ontstaan
	6	Lastig om dit gebied erg aantrekkelijk te maken omdat je het recreatief zeeland in je rug hebt
INNOVATIES/REFERENTIES		
	1	<i>energieopwek langs geluidsmuur</i>
	2	<i>Erfgoed Deal</i>
	3	<i>opslag zoetwater in dekzandrug</i>
	4	<i>Doorkijkborden</i>
	5	<i>interactief bezoekerscentrum over duurzame energie</i>
	6	<i>boerenlandpaden beschikbaar stellen voor een wandelnetwerk</i>

Speelt al in het gebied

- Gemeente wil graag meer wandel en fietsgelegenheden. In het gebied liggen hiervoor kansen. Ook om de verbinding te maken met gemeente Woensdrecht en Antwerpen.
- Welke rustgelegenheden zijn er al in het gebied (langs Spuikanaal o.a.).
- De ontstaansgeschiedenis en de andere opgaven kunnen bijdragen aan voorlichting, educatie in het gebied.
- Maak de verdronken dorpen in het gebied inzichtelijk zodat ook die onderdeel kunnen uitmaken van voorlichting en educatie.

ook populaire vislocaties

Waar komen de ingetekende wandelroutes vandaan? Wij zijn namelijk nog bezig om samen met bewoners en geïnteresseerden een wandelnetwerk te ontwikkelen.

Schietverenigingen zijn er meerdere, dus niet alleen SV Scheldezicht, neem 1 icoon op met schietverenigingen

herinrichting komt?

Zoals we daarnet bij de introductie al hoorden is de bedijking van een groot deel van het gebied een vrij recent gebeuren vanwege het gevecht. Waar blijven de dijken in dit verhaal?

De verdronken dorpen worden in de kaart als afzonderlijke dorpen weergegeven terwijl het eigenlijk om een volledig verdronken landschap gaat.

dijken als ruggengraat van historische landschap - getuigen. Huidige en oude dijken

Graag ook de Westerschelde onder bath tot golfbaan opnemen als sportvis locatie. het betreft daar nl een wedstrijd locatie voor het vissen op de Westerschelde.

verborgen parels:
- de rattekaai
- zimmermankaai
- paviljoen
- ossendrechtsekaai
- woensdrechtsekaai
- Bathse haven

Kazerne en andere restanten van gebouwen in Bath

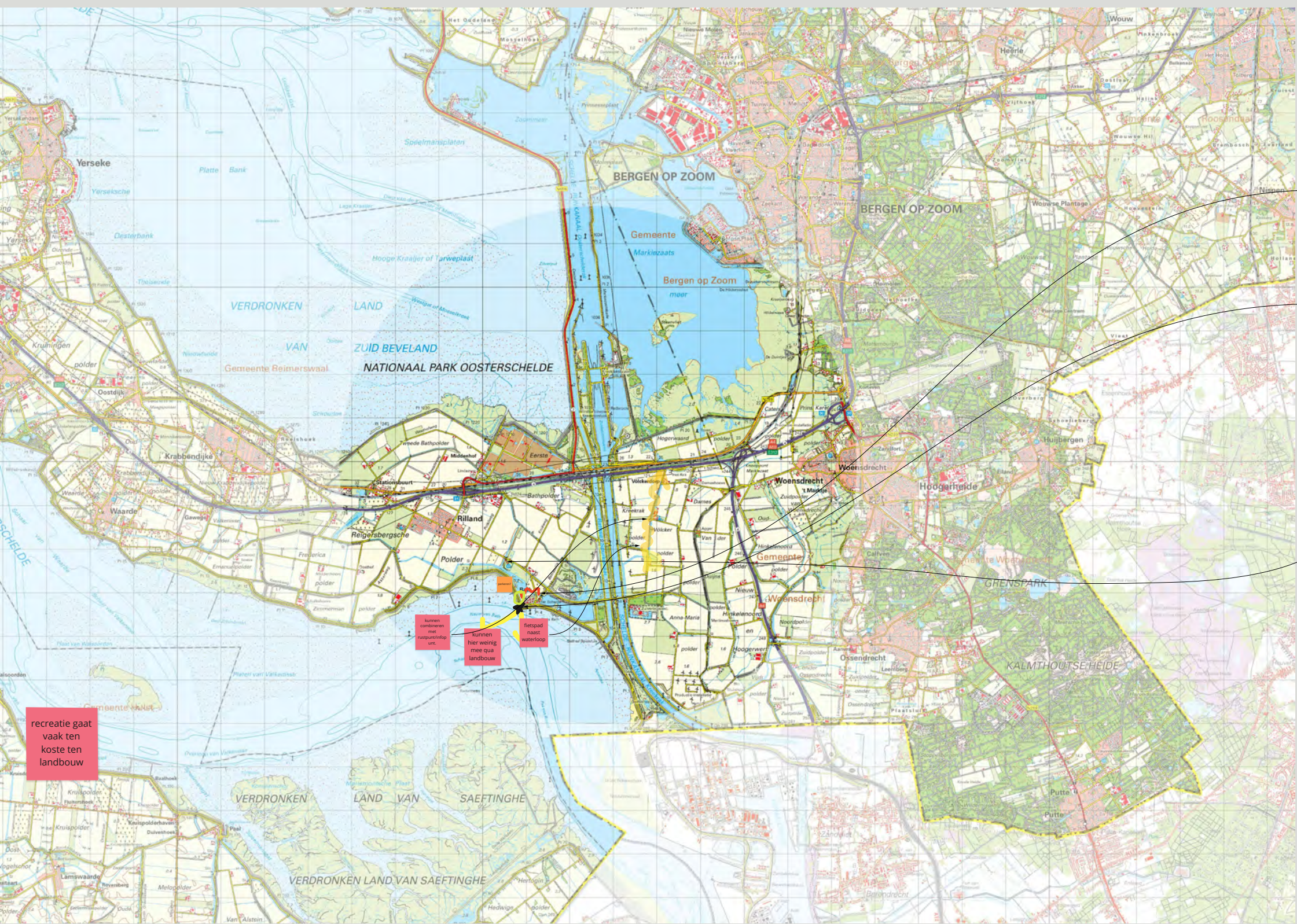
tijdelijke locatie - zoeken vaste locatie

lanschapselement/g eologisch element in de regio is de zogenaamde Pleistocene Rillandrug

Bath linie - 15 bunkertjes - 1 nog in Bath

2 - Kansen en bedreigingen | Recreatie

20 min

<https://www.zeeuwseankers.nl/verhaal/gekrompen-dorpen-op-walcheren>

Gebied nog meer op de kaart zetten als regio van het verdrongen cultuurlandschap

Ontsluiting van het gebied middels het te ontwikkelen wandelnetwerk met bewoners.

doorzicht bordjes

Wij zouden het leuk vinden als apparaten mee willen werken in het wandelnetwerk door bijvoorbeeld boomstrandschermen beschikbaar te stellen. Deze paden zijn een meerwaarde voor het wandelnetwerk!

contouren van Fort Bath terug brengen

gebruik Pleistocene dekzandrug voor opslag zoetwater

Kans: interactief bezoekerscentrum over duurzame energie om ook bezoekers van buiten de regio op de A58 te 'lokken' naar dit gebied te komen.

zichtbaar/beleefbaar maken van de verdrongen dorpen

kans; opslagpunten voor fiets en auto?

Bocht van Bath is berucht en bekend om haar scheepvaart vanuit Antwerpen. Mooie uitzicht en wellicht een mogelijkheid voor een klein kerens centrum.

verdrongen dorpen promoten binnen het landschap vanuit platform Zeeuwse ankers

Kans: interactief bezoekerscentrum over duurzame energie om ook bezoekers van buiten de regio op de A58 te 'lokken' naar dit gebied te komen.

Kans: nieuw leven café Bath?

Kanarie gebied voor recreatie (en natuur) is gebied ten zuiden van de Bathse brug (westzijde kanaal) tot aan grens met Breda met bestaande verervingen. Externieve recreatie meer verduurzamen met energieopwekking ten noorden van Bathse brug en ten oosten van het kanaal

wandelroute route rondom Bath (8 vorm)

kans voor klein schalige recreatie

onderscheid tussen dag en verblijfsrecreatie. Dag wel ontwikkelen.

Bedreigingen

Bedreiging voortbestaan hengelsportvereniging. Het Bufferbekken is belangrijk/bekend viswater.

Bedreiging sportvisserij in Bufferbekken.

Dit is met gemeente en RWS al besproken maar vanuit de sportvisserij is er landelijk en zeker hier zorgen over drijvende zonnepanelen.

Bedreiging is wellicht dat het verwachtingspatroon niet moet zijn dat er een intensief gebruikt recreatielandschap voor nieuwe gebruikers / bezoekers gaat ontstaan, maar dat de bestaande verenigingen hun recreatiefunctie kunnen blijven beoefenen en dat specifieke kwaliteiten kunnen worden versterkt

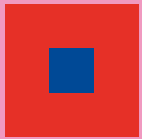
Bekijk gebied wel breed, er zijn inwoners aan beide kanten van het kanaal (oostkant Volckerdorp) die belangen hebben.

wil niet overspoeld worden door recreanten. rust en privacy voor bewoners Bath

Mogelijke onderwerpen

- Dijken als verbindingen
- Educatie landschap
- Kamers in landschap
- Cultuurhistorie
- Ruimte voor buiten sporten
- Recreatie op spuikanaal

Toekomstdroom (wens)

3 - Innovaties | Recreatie

20 min

Welke innovaties spelen in het thema Recreatie?

onderzoek naar zoet water op te slaan in de rilland rug - Erfgoed Deal vanuit erfgoed heel belangrijk, ook voor landbouw?

lastig om dit gebied erg aantrekkelijk te maken omdat je het recreatief zeeland in je rug hebt. Grootste kans van slagen zal recreatie in combinatie met water zijn.. dus evt aanleg van een leuke zoetwater plas.

energieopwek langs een geluidsmuur?

versterken huidige recreatie, verbindend geheel van maken - veel potentie. Samenhang ontbreekt.

Het spuikanaal is een mooie locatie waar vele hengelsport wedstrijden gehouden worden. Het buffer bekken is een zeer bekend karper viswater, wij zijn dan ook niet zeer enthousiast over zo'n op water daar dit ten koste gaat van het gebruik.

spuikanaal gebruiken om innovatieve sport te beoefenen, elektrische boten etc. zeilen, waterskiën...

nu - verboden om met elektrische motor op Spuikanaal te varen

Water is altijd aantrekkelijk. Wandel- en fietspaden langs het water zijn overal erg populair.

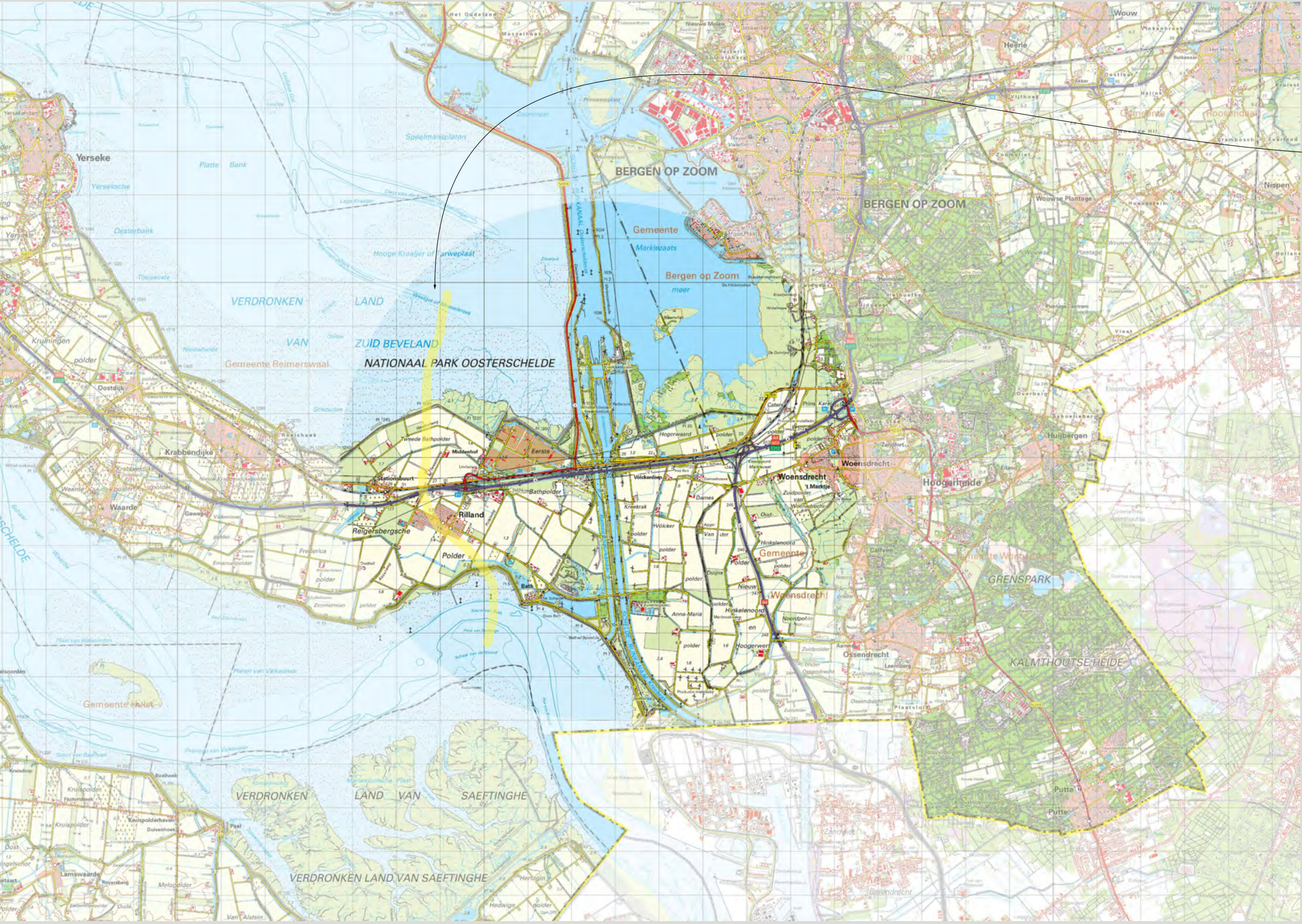
Toekomst visie, Door ontwikkelen van bestaande recreatie en meer focus op 1e fase kleinschalige dag en verblijfsrecreatie aan zuidkant schelderijn kanaal.

vismigratie zoet zout?

Uitlaat van Spuikanaal wijzigen in natuurlijke overgang naar zout. Zodat er meer mogelijkheden komen voor trekvissen.

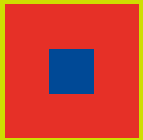
variatie van vissen (zalm bijv) - aantrekkelijk ook voor natuur

Diversiteit en ruimte. heden en verleden.

THEMAGROEP LANDBOUW		
DEELNEMERSLIJST:		
Gespreksleider:	Wouter Vos	KuiperCompagnons
Miro ondersteuning:	Johan van Heijning	Antea
Deelnemers:	1 Clarissa Geelhoed van Veen	Gemeente Reimerswaal
	2 Frank van Lakwijk	Agrarier in het oostelijk deelgebied
	3 Frits van Dijkman	Glastuinbouw Nederland
	4 Herman Colpaart	Agrarier in het gebied
	5 Jeroen Bijleveld	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
	6 L. Louws	Agrarier in zuidoostelijk deelgebied
	7 Luran Goense	Goense Kuijper
	8 Maarten Both	Gemeente Reimerswaal
	9 Melissa Ernst	Zeeuwse Milieufederatie
	10 Merijn Schooleman	ZLTO
	11 Peter Kooistra (namens de 5 vissers)	Beroepsvisserij
	12 Robert Hopmans	Maatschap Hopmans agrarier en exploitant energie
<i>Afmeldingen:</i>	<i>Geen</i>	
ACTIES		
Themakaart aanvullen:	+ landbouwwaterleiding en gebied	
	+ extensieve landbouwgronden (nevenfunctie natuur)	
	+ beroepsvissers locaties	
	+ gewassen en bedrijven (bijv. Schapenhouderij)	
	+ aanvullende info van Zeeuwse Delta Zoetwater	
Opzoeken:	- inventarisatie huidige bedrijfs gebouwen met zonnepanelen	
KANSEN & BEDREIGINGEN		
Kansen	1 Tweede bron van inkomsten	
	2 Bedrijven (bijv. Glastuinbouw) aansluiten op leidingstraat die op termijn langskomt (waterstof)	
	3 Koppelen van warmte van kassen met gebouwde omgeving	
	4 Gebruik WKK installaties en buffertanks van glastuinbouw om pieken op te vangen	
	5 Inzet rijksgronden voor duurzame energie opwek	
	6 Koppelen van zonnepanelen op bedrijfsdaken met afnemers in omgeving	
	7 Zoetwatervoorziening uitbreiden richting Westen	
	8 Voldoende zoet water dankzij innovaties voor heel Reimerswaal.	
	9 Gefinanciering/ontwikkeling door energietransitie	
	10 Natuurinclusieve landbouw (zeker aan randen van natuurgebieden, bijv. In de Hogerwaardpolder)	
	11 I.v.m. toenemende droogte is meer waterberging nodig. Combineren met zonnepanelen maakt ruimtebeslag rendabeler	
	12 is er nog ergens een restwarmtebron? Is Lamb Weston te ver weg?	
Bedreigingen	1 Voldoende zoet water	
	2 Moet iets opbrengen voor de boer en voor de burger	
	3 Omslag kost energie, bijv. voor afzet	
	4 Minder ruimte om te boeren (verdringing) op goeie grond. Waarom hier als zoekgebied?	
	5 Panelen boven landbouwgewassen zorgt voor rommelig landschap, en verstoort de grootschaligheid. Misschien wel aansluitend kassen/bedrijvengrond...	
	6 In hoevere is het wenselijk om landbouw / recreatie en energie te combineren, of ieder een eigen locatie te verschaffen	

INNOVATIES/REFERENTIES	
1	<i>Postcoderoosproject op boerendak; burgers uit omliggende dorpen profiteren mee, en voor de boer heeft hij gratis panelen na 15 jaar (+ jaarlijkse vergoeding,</i>
2	<i>Energie Handelsplatform, Roosendaal (koppelkansen tussen zonnepanelen op bedrijfsdaken en afnemers,</i>
3	<i>energie uit water (zoet/zout, temperatuur of stroming)</i>
4	<i>strokenteelt</i>
5	<i>aquathermie</i>
6	<i>de kas als Energiebron, producent van warmte, gebruiker van CO2, gebruiker en maker van electriciteit</i>
7	<i>natuurinclusieve landbouw</i>
8	<i>koolstofopslag in de bodem?</i>

Speelt al in het gebied

- In het oostelijk deelgebied is voornamelijk nog geen tekort aan zoet water voor de landbouw. Men kampt eerder met een slecht gestuurd watersysteem dat niet klimaatbestendig is en die in perioden zorgt voor wateroverlast in de landbouw.
- Waar bevindt zich fruitteelt en er ligt een initiatief voor notenteelt in het oostelijk gebied (Dameshoeve Michielsens). Zijn er meer toekomstplannen met fruitteelt?
- In het gebied bevindt zich een schapehouderij van Goense Kuyper aan de Sofiaweg.
- Er zijn ideeën om duurzame vorm compostering Bokashi te willen toepassen door Goense Kuyper.

Is wat we nu verbeelden op de kaart een goed overzicht van de huidige situatie?

Zijn alle daken van (agrarische) bedrijven al volledig benut u.h.v. zonne-energie?

en vergeet de glastuinbouw niet ;-)

zuinig met ruimte omgaan

tweede bron van inkomsten

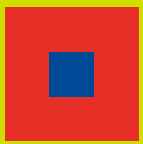
Meeste grasland is volgens mij akkerland

ik mis aanduiding van de extensieve landbouwgronden, waar natuur ook een nevenfunctie is

Wat is grootschalig, en wat is kleinschalig

Voldoende zoet water in de hele provincie is een groot aandachtspunt van ZLTO en zijn we ook veel betrokken bij verschillende initiatieven.

prima dat er zoet water juist het spuikanaal gehaald wordt, er is ook een ben hoorlijk intensieve visserij van zowel beroeps e sportvissers aldaar

2 - Kansen en bedreigingen | Land-, tuinbouw en visserij

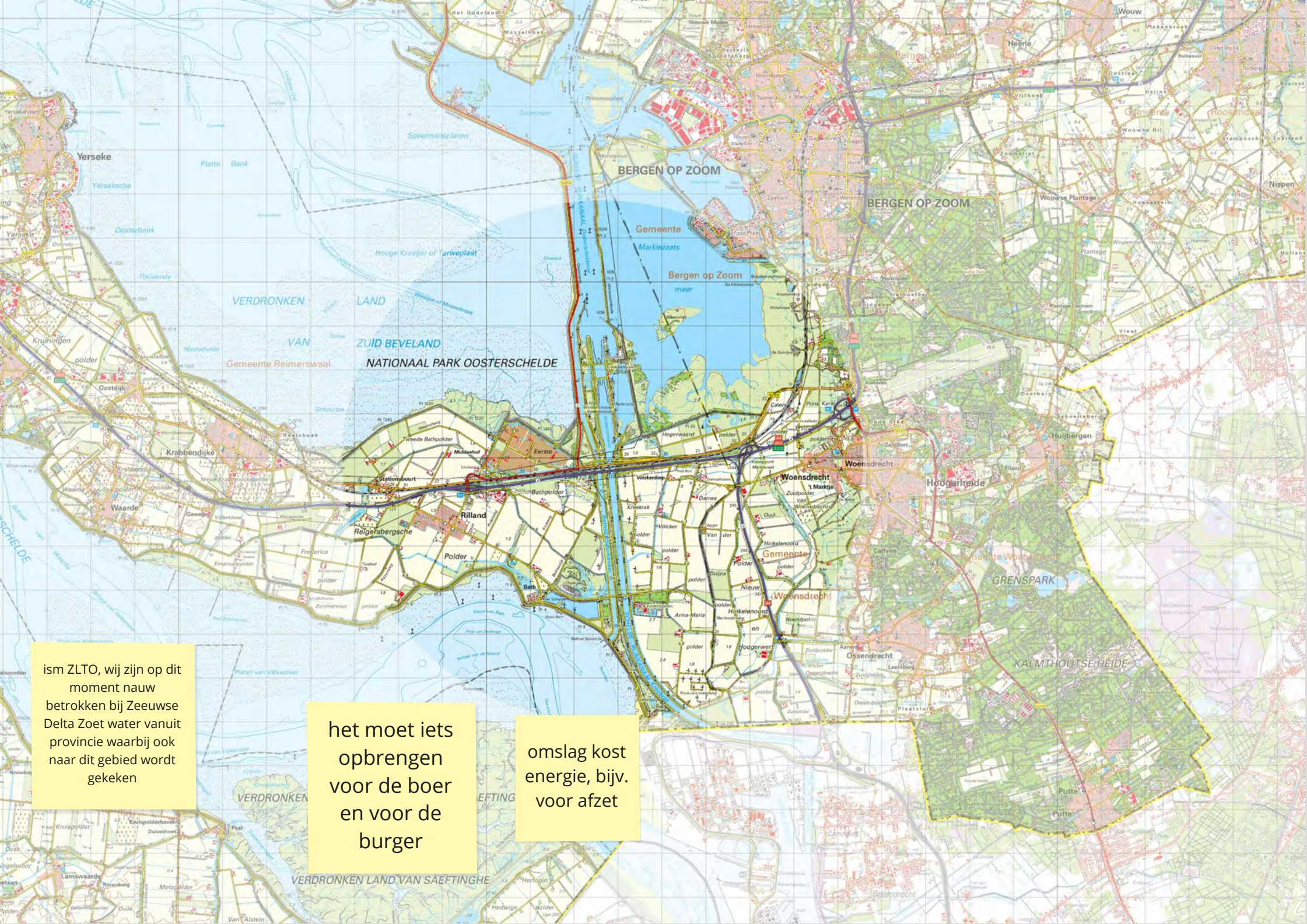
20 min

Kansen (realistisch)

Kans: postcoderoosproject op boerendak; burgers uit omliggende dorpen profiteren mee, en voor de boer heeft hij gratis panelen na 15 jaar (plus jaarlijkse vergoeding)	Kans voor de gebouwde omgeving: de glastuinders produceren sowieso warmte voor de kassen en kunnen deze ook uitkoppelen. Met de WKK installaties en buffertanks kunnen pieken perfect worden opgevangen. De glastuinder van tegenwoordig is ook energiespecialist!	vraag 2: Kans voor gemeente Reimerswaal: de leidingstraat die op termijn langskomt met waterstof als energiedrager. De glastuinbouw wil in ieder geval aangekoppeld worden.
inzet rijksgronden voor duurzame energie opwek	Een voorbeeld voor koppelmogelijkheden tussen zonnepanelen op de bedrijfsdaken en afnemers is in Roosendaal te vinden: Energie Handelsplatform	Kans: Zoetwatervoorziening uitbreiden richting Westen

Bedreigingen

zoet water?	in dit gebied hebben we voldoende water om efficiënt akkerbouw en fruitteelt uit te kunnen voeren dit is zeer zeldzaam zeker in zeeland waarom dan juist dit gebied nemen als zoekgebied voor duurzame energie?	Bedreiging: panelen boven landbouwgewassen zorgt voor rommelig landschap, en verstoort de grootschaligheid. Misschien wel aansluitend kassen/bedrijvengrond...
minder ruimte om te boeren (verdringing) op goeie grond	I.v.m. toenemende droogte is meer waterberging nodig. Combineren met zonnepanelen maakt ruimtebeslag rendabeler	

ism ZLTO, wij zijn op dit moment nauw betrokken bij Zeeuwse Delta Zoet water vanuit provincie waarbij ook naar dit gebied wordt gekeken

het moet iets opbrengen voor de boer en voor de burger

omslag kost energie, bijv. voor afzet

Mogelijke onderwerpen

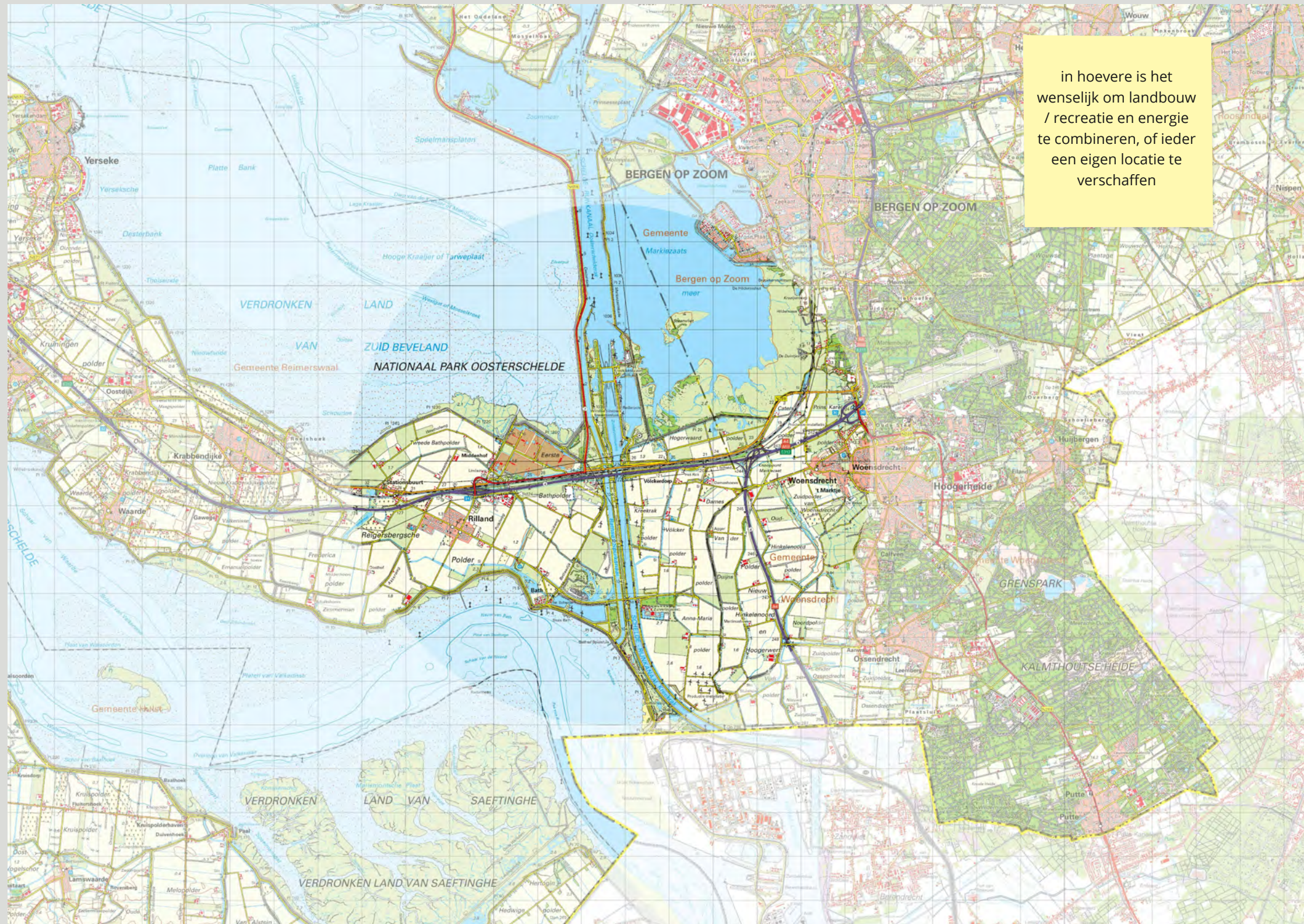
- Kassen
- Zoute teelten
- Landbouw en zon
- extensieve landbouw
- Noten
- Ruilverkaveling 2.0

Toekomstdroom (wens)

3 - Innovaties | Land-, tuinbouw en visserij

20 min

in hoeverre is het wenselijk om landbouw / recreatie en energie te combineren, of ieder een eigen locatie te verschaffen

Welke innovaties spelen in het thema Landbouw?

Voldoende zoet water dankzij innovaties voor HEEL Reimerwaal.

wens: natuurinclusieve landbouw, zeker aan de randen van natuurgebieden. Bijvoorbeeld in de hogerwaardpolder

Wellicht gefinancierd en ontwikkeld door deze energietransitie.

maar moet wel betaald worden ...

Innovaties: de kas als Energiebron, producent van warmte, gebruiker van CO2, gebruiker en maker van electriciteit

koolstofopslag in de bodem?

strokenteelt?

energie uit water (zoet/zout, temperatuur of stroming)

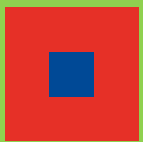
is er nog ergens een restwarmtebron? Is Lamb Weston te ver weg?

meer landbouwgrond

Juist, aquathermie is ook nog een te onderzoeken optie

THEMAGROEP NATUUR		
DEELNEMERSLIJST:		
Gespreksleider:	Maarten van Vuurde	KuiperCompagnons
Miro ondersteuning:	Anne Oerlemans	Antea
Deelnemers:	1 Erik de Jong	Brabants Landschap
	2 Erwin Dek	Werkgroep Bath
	3 Ewoud Kuin	Rijkswaterstaat Zee en Delta
	4 Frans van Zijderveld	Natuurmonumenten
	5 Gwendal Uytdewilligen	gemeente Reimerswaal
	6 Han de Leeuw	Werkgroep Rilland
	7 Kees Colpaart	Agrarier in het gebied
	8 Klaas Rosskamp	BENEGORA
	9 Marcel Bommele	Rijkswaterstaat
	10 Marjan Brandes	Zeeuwind
	11 Marnix van Driel	Provincie Zeeland
	12 Ramon Kemperman	TenneT
Afmeldingen:	Geen	
ACTIES		
Themakaart aanvullen:	+ unieke soorten	
	+ dijken	
	+ buitendijkse habitat duidelijker aangeven	
	+ NBP Zeeland raadplegen/vergelijken om te controleren	
	+ waternatuur (o.a. vissen en amfibieën)	
	+ andere bomenrijen/houtopstanden	
	+ bijzondere habitaten/ routes/foerageergebieden	
	+ unieke soorten	
	+ EHS verbindingzones	
Opzoeken:	- IP landschapsplan Zuidwest-West + landschapsplan Rilland380	

KANSEN & BEDREIGINGEN	
Kansen	1 Het open landschap als kernwaarde van dit gebied (zichtbare horizon; Openheid wordt sterker ervaren met duidelijke, stevige randen - denk aan zwaar beplante dijken)
	2 Groen structuur/cultuurhistorie rondom Bath versterken (uitwerking provinciale plan Bathse Kreek waarbij fortificatie weer in beeld gebracht kan worden; wandelpad over de Bathse Schorren; Bathsebos uitbreiden; meer wandelpaden en groenstroken rondom het dorp...)
	3 Ecologische waarde toevoegen aan bijv. Sloten, bermen, overhoekjes, kreken
	4 Zwaluwenwand(en) toevoegen in het natuurlandschap
	5 De onbeplante dijken inplanten met bomenrijen of houtopstanden.
	6 Beschermen en uitbreiden van rust-, broed- en foerageergebied aan randen van de Ooster- en Waterschelde. Combineer opgaven van Rijk en Provincie.
	7 Thema landschap toevoegen
	8 Bestaande daken (zoals agrarische bebouwing en industrieterrein Rilland) benutten voor zonnepanelen (middels nieuwe technieken is er hier winst te behalen)
	9 Stimuleren biodiversiteit buiten de natuurgebieden om
	10 Natte rietlanden zijn ook natuur en laten het vrije zicht op horizon open
	11 Kleine landschapselementen, afwisseling
	12 Koppelen met Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied en Natuur (Provincie Zeeland)
	13 Ontbrekende stukjes aanleggen, verbinden van elementen
	14 Meer natuurinclusieve landbouw en biodiversiteit (door bijv. extensief beheer en natuurvriendelijke akkerranden) op overgang natuur- landelijk gebied
	15 Agroforresting
	16 Meer wandel- en fietsrecreatie
	17 Een netwerk van zoetwaterpoelen
	18 Schuilplek voor hertjes
Bedreigingen	1 Veel uitwisseling van vogels tussen Ooster- en Westerschelde, belangrijke trekroutes vrijwaren van obstakels.
	2 Wanneer er in energie(zonne)velden te weinig wordt gehandhaafd op daadwerkelijk landschappelijke inpassing en multi-ruimtegebruik, is er een gemiste kans voor biodiversiteit
	3 Verstoring in breder gebied voorkomen (verstoring geeft bij vogels opvliegen en dan is er vaak gevaar van aanvaring)
	4 Lijnvormige beplanting en bomenrijen met veel eik = meer migratie van eikenprocessierups
	5 Veel vliegbewegingen vogels tussen o.a. Markiezaat en Oosterschelde > gevar voor aanvaring
	6 We kunnen het energielandschap ook te breed maken. Enige kaders voorkomt een te volle bak en versnippering.
INNOVATIES/REFERENTIES	
1	<i>Radarsysteem voor meer vogels dan 'alleen' zeearend. Programmeren drukke perioden, ook voor vleermuizen (zie bijvoorbeeld windpark philipsdam.. Voor info evt Buijs eco consult of zeearend werkgroep)</i>
2	<i>voorbeeld Ooijpolder</i>
3	<i>agroforestry</i>
4	<i>Energietransitie icm opgaven als toevoegen biodiversiteit, duurzaam watersysteem enz</i>
5	<i>Uit wetenschappelijk onderzoek in Scandinavia bleek dat het zwart maken van een van de wieken bij een molen met drie wieken het aantal slachtoffers onder de vogels drastisch naar beneden brengt</i>
6	<i>De Noordpolder van Ossendrecht zou misschien een mooi voorbeeld voor het gebied zijn, Moerasachtig met wilgen en veel water.</i>

Speelt al in het gebied

- Behoud open landschap (doel omgevingsvisie PZ) Zie ook bosvisie.
- Uitbreiding natuur in de Hogerwaardpolder.
- Aanleg groene zones als verbindingsstroken op de binnendijken.
- Er is een herplantplicht in verband met kaalslag rondom hoogspanning stations en terrein RWS.
- Behoud bestaande natuurgebieden Bathse Schor en bossen in het gebied.

belangrijkste waarde van gebied tussen Brabantse wal en het 'oudland' is juist de openheid.

Aanwezigheid unieke soorten en mogelijke aanvaring met windmolens in beeld? (Denk aan lepelaarkolonie en zearend bijvoorbeeld)

De zeedijken staan als witte strepen op de kaart. Dit zijn zeker, aan de buitenkant, belangrijke gebieden voor bijv graspiepers en hoogwater/luchtplaatsen voor overtuigende vogels.

Denk ook aan routes/foerageergebieden van vleermuizen

Meer natuurgebied rondom het dorp Bath, en het crossterrein verplaatsen/ vervangen door natuurgebied. Hier Schotse Hooglanders laten grazen. Meer wandelpaden rondom het dorp Bath, natuurgebieden op elkaar aan laten sluiten rondom het dorp.

de bestaande energieproductie staan niet in de kaart

Meer natuurtypen in de Ooster- en Westerschelde dan 'alleen' N2000. Kijk op het natuurbeheerplan van de provincie Zeeland.

In oksel Oosterschelde-Oesterdam staat in geel zilt overstromingsgrasland. Vergelijk dit ook even met NBP Zeeland.

Is wat water onder bathsebrug zitten schijnbaar zandhommels. Er zijn in de bosdelen ook marters ed

er is slechts één bomenrij op de kaart, maar er zijn er meer in het hele gebied. Ook houtopstanden mogen meetellen.

Landschappelijke inpassingsmaatregel en uit het IP Rilland380 staan niet op de kaart (ten zuid van de A58)

Ook even Check op aanwezigheid ecologische verbindingszones

Probeer ecologische waarde toe te voegen aan bijv sloten, bermen, overhoekjes, ook in extensief beheerd. Hebben de gemeente en het waterschap geen overzicht van bestaande elementen, dan toevoegen aan de kaart.

zwaluwenwand(en) toevoegen in het natuurlandschap

kans: ten westen van Bath uitwerking geven aan het provinciale plan Bathse kreek, waarbij de fortificatie van Bath weer in beeld gebracht kan worden. Is ook historie en recreatie plus

Terrein kreekkrak is voor een aanzienlijk deel ook bestaande natuur, zoals rondom bufferbekken en zuidwestelijk deel is bos, struweel en riet.

de onbeplante dijken inplanten met bomenrijen of houtopstanden. Lijnvormig past beter in landschap dan bosvlakken. Nieuwland.

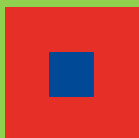
Een wandelpad op en over de Bathse Schorren zou een mooie toegevoerde waarde zijn...

Graag inzage in de gegevens van aanwezigheid bestaande natuurwaarden in oa kreekkrakgebied (vleermuizen, vogels, etc)

zichtbare horizon

Is er overzicht van waternatuur, oa vissen en amfibieën? Vismigratie?

de provincie heeft recent een bossenstrategie laten opstellen, daarin zijn ook veel goede suggesties vanuit Reimerswaal ingebracht, maar ook kansen voor inpassing van energie

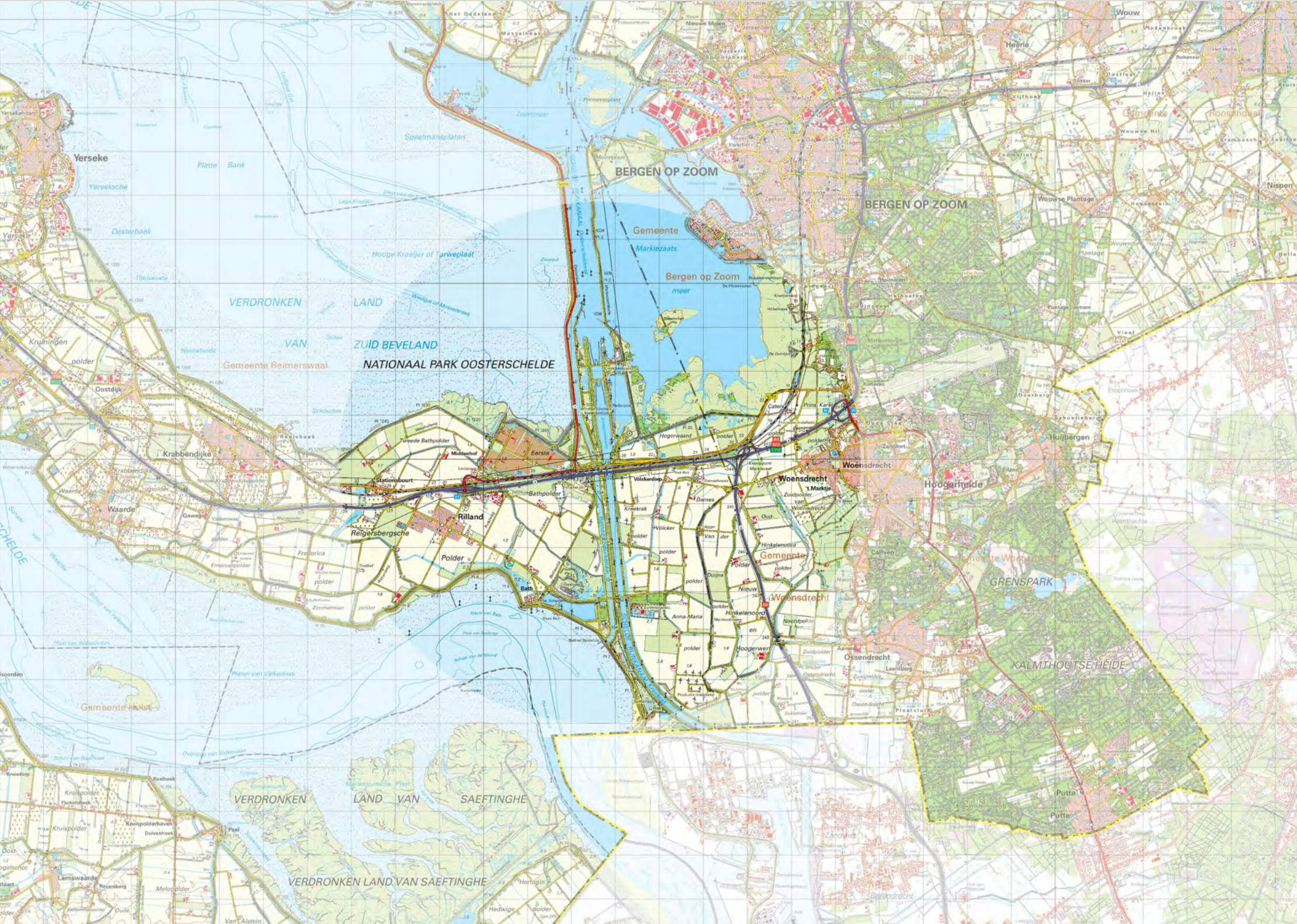

Kansen

- Randen van de Ooster- en Westerschelde belangrijk als rust-, broed- en foerageergebied. Beschermen aan de orde maar uitbreiden is nodig want met enkele soorten gaat het niet goed (is wel opgave voor rijk en provincie). Probeer opgaven te combineren.
- In het algemeen het voorstel: het thema landschap toevoegen. Waarin o.a. landschap, inpas, bosvisie, vensters op Zeeland plaats kunnen krijgen
- In hoeverre is al gekeken naar benutten van daken voor zonnepanelen zoals op agrarische bebouwing en industrieterrein Rilland om buitengebied te sparen. Middels nieuwe technieken is er winst te behalen met benutten bestaande daken
- Stimuleren biodiversiteit buiten de natuurgebieden om
- natte rietlanden zijn ook natuur en laten het vrije zicht op horizon open
- Meer biodiversiteit door extensief beheer, kleine elementen, ontbrekende stukjes aanleggen, verbinden van elementen
- de provincie heeft een bossenstrategie opgesteld. De bosvisie is openbaar: <https://www.zeeland.nl/digitaalarchief/zee2100044>
- groenstroken rondom Bath doormiddel van groenstroken door het huidige landschap...Kijk naar voorbeeld Ooijpolder...
- IP landschapsplan Zuidwest-West + landschapsplan Rilland380
- Provincie werkt momenteel aan het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied en Natuur (nu concept gereed). Daarin wordt o.a. ingegaan op natuur, biodiversiteit in agrarische gebieden etc. Zeeland-breed.
- Zie door Brabants landschap aangeleverde document met 10 aandachtspunten

Bedreigingen

- Veel uitwisseling van vogels tussen Ooster- en Westerschelde, belangrijke trekroutes vrijwaren van obstakels.
- bedreigingen: wanneer er in energie(zonne)velden teweinig wordt gehandhaafd op daadwerkelijk landschappelijke inpassing en multi-ruimtegebruik, is er een gemiste kans voor biodiversiteit
- Verstoring geeft bij vogels opvliegen en dan is er vaak gevaar van aanvaring. Verstoring in breder gebied voorkomen is zeer nuttig en zou goede aanvulling zijn bij een ontwikkeling.
- door lijnvormige beplantingen en bomenrijen veel eik toe te passen, is er ook meer migratie van eikenprocessierups
- Veel vliegbewegingen vogels tussen oa Markiezaat en Oosterschelde oa aangewezen soorten N2000 en unieke broedvogels zoals de zeearend. Routes in beeld brengen en optie detectie systeem bekijken zoals bij windpark philipsdam... Voor info evt Bujs eco consult of zeearend werkgroep

Mogelijke onderwerpen

- Herplantingsplicht
- Dijken
- Kreekresten
- Windmolens

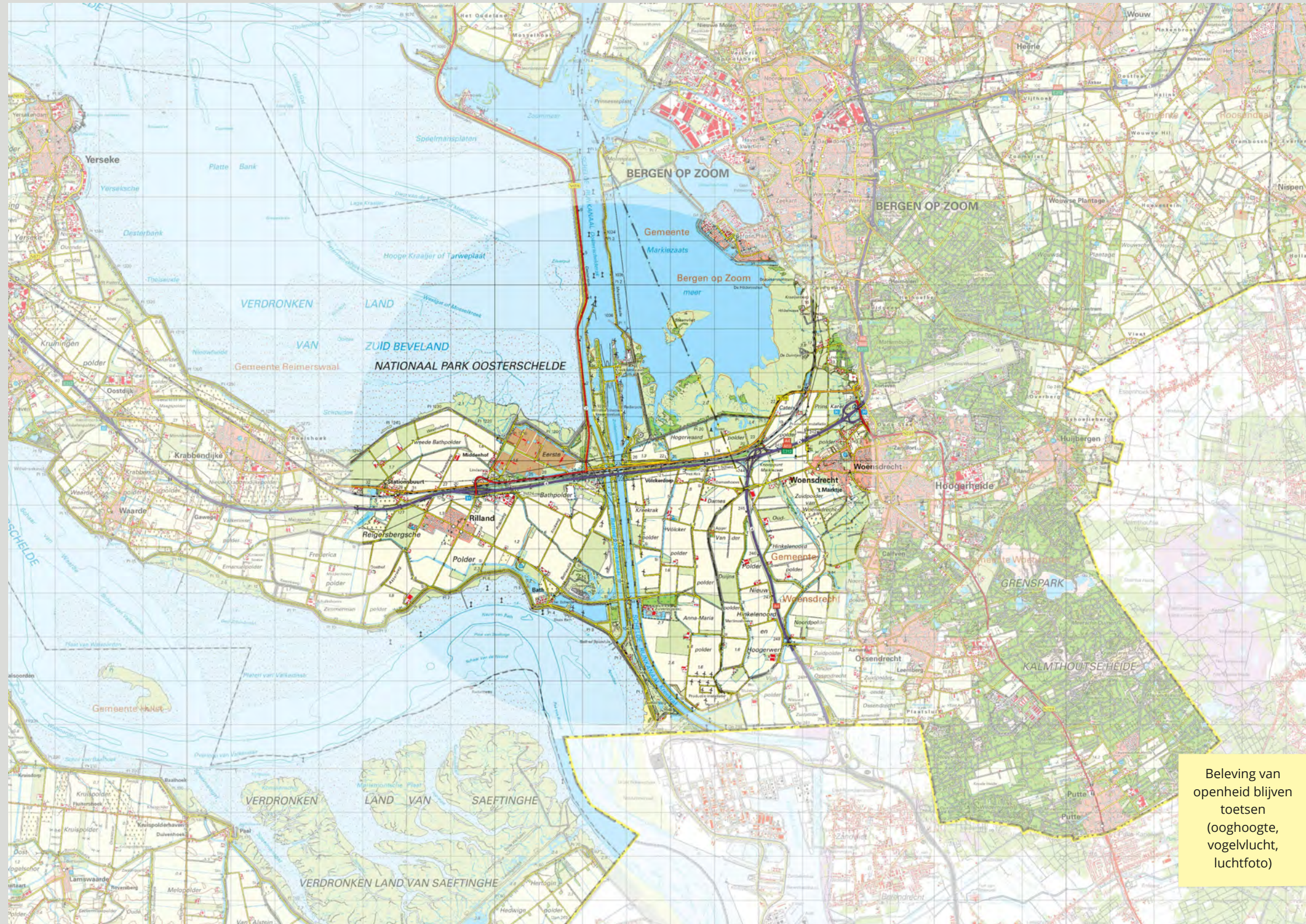
Toekomstdroom (wens)

Landschap niet alleen een resultaat maar ook uitgangspunt

3 - Innovaties | Natuur

20 min

Welke innovaties spelen in het thema Natuur?

Radarsysteem voor meer vogels dan 'alleen' zeearend. Programmeren drukke perioden, ook voor vleermuizen.

Meer natuurinclusieve landbouw op overgang natuur-landelijk gebied.

Wens: misschien agroforresting?

schuilplek voor de hertjes

Energietransitie icm opgaven als toevoegen biodiversiteit, duurzaam watersysteem enz

Wens: meer afwisseling, kleine landschapselementen, meer wandel- en fietsrecreatie

Openheid wordt sterker ervaren met duidelijke, stevige randen. Denk aan zwaar geplante dijken

Natura 2000 aan de randen en in het gebied Natuurnetwerk Zeeland, dijken en kreken, open landbouwgebieden met meer aandacht voor biodiversiteit

het open landschap is een kernwaarde van dit gebied

Hoogerwaardpolder is realisatie natuurnetwerk prioriteit en daarbij is open landschap het streefdoel

rond Volkerdorp is er ook wat meer mogelijk aan beplanting

Uit wetenschappelijk onderzoek in Scandinavië bleek dat het zwart maken van een van de wieken bij een molen met drie wieken het aantal slachtoffers onder de vogels drastisch naar beneden brengt

meer vergroening rondom het dorp Bath

Inderdaad goed om inzake de hoogspanningseenheden af te wegen of die landschapp. ingepast worden of juist elders (bv. aan rand dorp meer groen te realiseren of dorpsbos (zie bosvisie)

Bathsebos uitbreiden?

natuurvriendelijke akkerranden zijn leuk voor toeristen en ook routes voor reeën en ander dieren

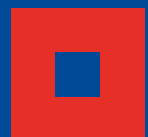
De Noordpolder van Ossendrecht zou misschien een mooi voorbeeld voor het gebied zijn, Moerasachtig met wilgen en veel water.

sloten bevatten vooral brak water? een netwerk van zoetwaterepoelen een idee?

Vraag is wat nog raakvlak heeft met Energielandschap? We kunnen het ook te breed maken. Enige kaders voorkomt een te volle bak en versnippering, focus op de belangrijke zaken

landschapsplan Bathsekreek uit 2006 is niet helemaal gerealiseerd, misschien is daar nu kans voor?

Beleving van openheid blijven toetsen (ooghoogte, vogelvlucht, luchtfoto)

Hoe wij verder gaan en wanneer we jullie hulp opnieuw nodig hebben.

- Extra opmerkingen kunnen tot **woensdag 28 april** worden opgestuurd naar:
energielandschap@reimerswaal.nl
- Wij verwerken van alle opgehaalde informatie en maken verschillende voorkeursmodellen op.
- Volgende themasessie vindt plaats op **donderdag 8 juli** waar we de voorkeursmodellen met jullie bespreken. Sla alvast deze datum op in jullie agenda.

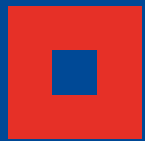
SAMEN WERKEN AAN EEN BETER KLIMAAT

DAAR KRIJG JE TOCH ENERGIE VAN!

GEMEENTE
Reimerswaal

ZEEUWS ENERGIEAKKOORD

Schrijf in de chat de reacties

Graag tot volgende keer!	heel goed, kunnen we ook over de ideeën van anderen nadenken, of samenvoegen ervan	goed georganiseerd!	Ik vond het heel nuttig en inspirerend	Heel goed opgezet, zeker met zo'n grote groep. Chat en samenvatten werkt dan prima.	Leuke bijeenkomst. Integraliteit is heel erg goed. Iedereen wordt gehoord. Ik hoop dat we een korte samenvatting of besprekingsverslagje mogen ontvangen	Goed om zoveel participanten te spreken!	Waardevol en goed georganiseerd.	Mooie en nuttige vorm van participatie!
Gebruikersvriendelijk op deze manier, houden zo	Niet iedereen kon de chat vinden / in de chat typen. Blijft lastig om de online tools voor iedereen werkbaar te maken	Een scala aan liefhebbers	Goed georganiseerd met de subruimtes	Ik had ook wel bij de andere sessies willen aanschuiven	Goed georganiseerd, nuttige sessie.	Professioneel georganiseerd	Uitstekend georganiseerd	Goede sessie en uitstekende organisatie
Erg inspirerend, en waardevol.	goede start is het halve werk, ga zo door	prima gedaan en het voortraject was de interactie ook erg goed! ☑☑	Goed georganiseerd. Zeer nuttig om ze de belangen op te halen	heldere uiteenzetting. Voldoende ruimte om je mening/idee te geven.	Krijgen deelnemers inzage in de andere reacties?	Goed georganiseerd en waardevol, tijdstip is lastig voor deelnemers uit de landbouw als het mooi weer is	Zelfs via de I-phone prima te volgen: prima organisatie	is er nog mogelijkheid voor collegas uit te nodigen voor t vervolg?
Goed georganiseerd. Krijgen we ook nog een terugkoppeling van de opmerkingen?	Een goed begin, maar nog veel te doen. Integraliteit is cruciaal en tegelijkertijd de grootste uitdaging!	Leuke variatie in deelnemers.	aangename bijeenkomst en begeleiding. Had ook wel bij een andere sessie willen aanschuiven. Misschien voor volgende keer	Niet alle bedrijven hebben een uitnodiging gehad	Duidelijke sessie, alleen jammer dat niet alle belanghebbenden benaderd zijn	Insteek deze sessie is informatie ophalen	Niet alle grondeigenaren zijn benaderd	Hier wordt contact voor opgenomen

GEEF JE MENING

We horen graag wat je van deze sessie vond.

Wat ging goed en wat kan beter?

Zet dat in de chat.

Reimerswaal ZEEUWS ENERGIEAKKOORD

Dank jullie wel! 😊